

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Vt negotiorum euentus, & pericula tulerit. cap. 10.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

quàm necessitas ferret. eam virtutem diuina vi sustentatam, prudentes homines nonnulli, consuetudini tribuebant, antea maximarum rerum vsu in administratione Pontificia, confirmata, dicebant enim; vt ij, qui primò discentes, litteris magnis pingendis assuescunt; cum ad communem formam redeunt, magna vtuntur manus celeritate: ita Carolo maximis gerendis rebus Romæ assuesceto, Mediolanésia negotia facilia, leuiaque videri, quod vt aliqua ex parte verum sit, præstantiora tamen illa sunt; quàm vt ea possit vis eiusmodi consuetudinis consequi. Quid supplicationes, fiducia, perturbatione liber animus, summa diligentia illi valeret ad rem gerendam; tum vniuersæ administrationis euentus satis docuit; tum certa negotia multa, non semel res eius vniuersæ; sæpe etiam singule quædam, in eum locum erant adductæ; vt ad extrema ventum esse videretur, at repente commutatione facta, in optimum statum, tanquam in lumen ex tenebris restituebant. quæ res erat eius sensui consentanea dicebat enim, qui Deo vere seruiret, ei tunc maxime in rebus suis bene sperandum, cum extenuata maxime spes humano iudicio putaretur. Causæ suppetunt grauissimæ; in quibus cum virorum, doctrina, vsque præstantium sententia immo valde piorum impulsu ad iudicandum vrgeretur; ipse redintegratis supplicationibus, diu cunctatus est; donec contra penitus ac alij putabant, rem se habere, cunctis admirantibus apparuit: exploratumque fuit, nisi ille distulisset, rursusque ad preces confugisset, incommoda maxima exitura fuisse; grauissimas inimicitias; honoris, atque adeo quorundam vitæ iacturam: vt Carolum præcipuo quodam mentis lumine diuinitus illustratum prædicarent omnes, quibus de causis hoc tempore nobis minime videtur

explicandum. Humanam prudentiam rebus diuinis feliciter peragentis valde prædicabat aduersari, quod pius, religiosusque esset, etiam contra communes hominum sensus, constanter sequendum affirmabat. sed prudentia nihilominus, & etiam artificio laudabili quodam, ad ea quæ recta, piaque essent, consequenda, utebatur. cuiusmodi Romæ, rebus ejus in magnam inuidiam, ac non mediocre discrimen adductis, adhibuit. omni enim pietatis officio, sicuti suo loco narratum est, prius adhibito; prudentia mox alienissimos homines sibi conciliauit, in primis vero vnum, cui dicitur Carolus ludibrio, & despectui adeo fuisse; vt ab eo palam stultus quidam spiritualis appellaretur. patientia enim, & dissimulatione; tum earum quoque rerum commendatione: quæ vere laudabiles in amplissimo viro erant, eum ita sibi leniter placauit; vt magni demum iudicij vir, valdeque sapiens ab eo diceretur: aduersarijque magnum suæ causæ patronum sibi tam præter opinionem ereptum, valde quidem dolerent, magis tamen mirarentur. Profanarum rerum controuersias à principibus viris ad eius arbitrium quandoque delatas, recusauit. de contrahendis matrimonijs agere, si rogaretur; negare solitus fuit.

Cum autem ea, quam exposuimus, præparatione rem suscepisset; vt cumque illa procederet, constanter perseuerabat; inuictam mentem, animique metus expertem præstabat. certum illi erat, magna sibi ad propositum tenendum, vel dæmonum insidijs, vel hominum errore, rebus omnibus fore impedimenta; maximas sibi, omnibusque Dei ministris paratas esse difficultates: quæ Dei clementia posset, soleretque in salutarum animarum fructus vertere. hæc cum ita proposita, prouisaque haberet; minus mirabatur, aut commoue-

Vt negotiorum euentus, & pericula tulerit.
CAP. X.

batur, si quid accidebat aduersi; & dure licet conflictatus, ab instituto non desistebat. Defatigatis interdū, fractisq; bonorum virorum animis, qui in causa non erāt, spectatorumque tantum, vt ita dicam, officio fungebantur; ipse rerum omnium actor sese integrum, erectumque omni tēpore præbebat; resque suas agebat, vt si non multum esset negotij. omnino in prosperis, & in aduersis eundem se præstabat semper; neque lætitia effert; neq; dolore vquam abijci videbatur: eundem vultum, eundem statum ita retinebat; vt animi affectus, quo moueri omnes natura necesse est, cognosceret fere nemo. In grauisimis imminentium periculorum rumoribus, cum ex principibus ciuitatis nonnulli clam adirent; magno conatu grauisima pericula nūciarent; non aliorum sermone relatas, sed auditas à se minas aperirent; sibi diligenter cauere monerent; Carolus nihil mouebatur, ac potius subridens contra monebat, ne quid timerent, Deoque confiderent. de periculis huiusmodi quandoque inuitatus à religiosis viris, ita fere loquebatur; vt de leuibus, aut iucundis rebus; eamque mentem præ se ferebat. vt si quid grauius in eum accidisset, nihil sibi timendum magis, quàm inanis gloriæ sensum existimaret. Quod ad sua priuatim pericula, dolore sive pertineret; ferre se dicebat acerbius, si presbyter, aut clericus vitio aliquo transuersus ageretur, clericiq; disciplinam turbaret; quàm si principes viros multos haberet insensos. Magnū in primis erat eius equabilitati, ac cōstantiæ ad omnes casus firmitas; diuina voluntas & prouidentia; in qua sibi conuiescendū constituebat; immo certa spe nitebatur, ex omni enentu, quicumque esset, Dei benignitate boni aliquid extiturum. exēpla fortitudinis, ac humanorū periculorum despicientiæ; in primis

vero singularis Dei fiduciæ; quæ veræ, solidæque fortitudinis parens est, & alitrix; superioribus libris plura, & grauisima cōtinentur. quæ qui dem hic repetere non oportet. sed aliud hic afferemus, Triremes nonnullæ ad litus Sabbatium, seu Saouense appulerant, quidam in eis victus nobili genere, Episcopo accersito indicat; consilium de occidendo Carolo initum, immo data iam mandata. verum ne id esset, an conflictum, nouit Deus homo certe non indignus, cui fides haberetur, neque libertatem, neque aliud sibi ex ea re quærere ostendit; multaque protulit nominatim, quæ rem probabilem facerent. Episcopus celeriter ad Carolū quidquid audierat, scribit. ipsius indicis litteras alligat, quibus de toto negotio plenius explicabatur. vtraq; Mediolanū mittit ad Hieronymū Vicecomitem equitem nobilissimū, Borromeijs affinitate coniunctū; cui de negotio item breuius scribit, & tamen generatim periculum demonstrat. Eques orta vix luce; litteras enim noctu acceperat; Carolus adit. cum difficilis aditus esset tali hora, Carolo nondum ad Missæ sacrum parato; par esse arbitratus, vt officium; reuerentiaque cederet rei grauitati; per se ingreditur; litteras offert, statimque, opinor excusationis causa, quid ijs contineretur, ostendit. Carolus re audita, lumen postulat; quo allato, litteras obsignatas comburit. tum conuersus ad equitem, mirantem, & prope subindignantem. omnino, inquit, præsidia, custodiæve mihi adhibendæ non erant; neque meis pro Ecclesia muneribus; ob huiusmodi suspiciones abstinentum; quid proderat alicuius peccatum nosse, vel quemquam habere suspectū; quæ quidē odij, iudicijve de alio temere faciendi; tum aliarum sunt offensionū inuitamenta; factius est Deo rem totam permittere,

cuius

eiisque sola misericordia sustentari, ita discessit eques. Carolus vero nullum penitus verbum de re, præterea fecit. Similem adhibebat alijs omnibus ferendis constantiam, ac fortitudinem; quæ quidem in hac vita possunt infeliciter accidere.

Litterarum
studia.

CAP. XI.

Litterarum studijs deditus, fuit a pueritia. hanc rem demonstravit morbus, in quem ex assiduo eius generis labore delapsus est adolescens: tum horum incommoda, ac nocturna, auunculo viuente, inter ipsa orbis negotia, litterarijs exercitationibus data; de quo superius commemoratam est. præterea vero successiva tempora, quæ inter grauissimas pastoralis curæ occupationes, nunc scribendis ad salutem sui gregis opusculis; nunc satis decretis ad certiorum, facilioremque usum, nouo ordine sibi, suisque distribuendis; aut vero parando concionum argumento consumebat. At rerum agendarum necessitate semper cum exercitatione litterarum coniunctas cursum tenere non potuit, nisi impeditum, interruptumque studiorum, desiderijque sui. quæ in re cum se ipse vicisset, atque infregisset; tum alios quoque docebat, tantum litteras amare, quantum muneris ratio pateretur; tempusque illud tantummodo capere studiorum, quod ipsa commissa administrationis necessitas relinqueret. Usitaram iurisconsultorum scientiam, qua fuerat occupatus adolescens, minime ad se pertinere arbitratus; Theologica, & canonica tantum nouit, quantum Cardinali magnam ecclesiam regenti efficere posse concessum est. ex Theologia, scripturas diuinas potissimum legebatur; tum veteres Patres, interpretesque illos, qui solidiorem sensum amplectuntur. Canonum ea scientia periuicunda erat; que Patrum mores, & acta representans; ecclesiæ componendæ, atque ordinandæ ratio-

nem continet. dolens autem eos communi consuetudine tantummodo canones ad interpretandum seligi; qui ad lites, iudiciaque valent: constituit ipse, qui ijs declarandis præfesset, unde sacra maiorum instituta, & ritus; optimumque ecclesiæ administrandæ genus hauriretur. quos vero eiusmodi cognitioni deditos nactus erat, eorum studijs, iam inde ab illis Sirleti initijs, benigne fauit: vt quod etiam Romæ postea eiusdem generis studiū excitatum est, ei non exigua ex parte videatur adscribendum. placuit ei latinus sermo; neque ipse incommode locutus est; vt nonnumquam orationibus honoris gratia coram eo habitis latine responderet; Episcoposque valde hortaretur, vt in consultationibus concilij tempore latine loqui vellent. decreta, ceteraque sua curauit eleganter scribi; etiam ea, quæ Italicam huius temporis linguam requirerent. at reiectis flosculis, inanique ornatu, locutiones eas, verbaque probauit, quæ decorum ecclesiasticum quoddam tenerent. multo magis autem sensum personis, rebusque sacris accommodatum quaesuit. Cum hac exigua quoque facultate nostra usus, scripta quædam emendanda perlegeret; nobisque forte excidisset, dolere, quod non ita modicum tempus olim stylo dedissemus: melius collocatum fuisse respondit, quam in ea quæ diu nos occupatos tenuerat, iuris peritorum facultate. copiosa ipse oratione scribendo usus est; periodosque multis sententijs refertas, longiusque ductas adhibuit. quæ scribi iusserat, ad ea emendanda, quicumque scriptores essent, ac re, prudensque iudicium adhibuit. libellum scripsit, ipse, vbi religiosa monita plurima, facili quadam ratione, ad quotidianum populi vsu complexus est; pro domestico cuiusque officio separatim distincta. alium item sublata pestis calamitate,